

אזודות הגוונים - מדרגות הקדושה - בזוי המעשה

(א) כמה תקיעות חייב אדם לשמוע בר"ה תשע לפי שנאמר תרועה ביובל ובר"ה ג' פעמים וכל תרועה פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה ומפי השמועה למדו שכל תרועות של חדש השביעי אחד הן בין בר"ה בין ביוה"כ של יובל תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהם תר"ת תר"ת תר"ת:

(ב) תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו אם היא הלילה שאנו קורים תרועה או אם היא מה שאנו קורים שברים או אם הם שניהם יחד לפיכך כדי לצאת ידי ספק צריך לתקוע תשר"ת ג' פעמים ותש"ת ג' פעמים ותר"ת ג' פעמים:

(ג) ו"א ששיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה כשלשה יבבות דהיינו ג' כחות בעלמא כל שהוא והם נקראין טרומיטין ולפי זה צריך לזהר שלא יאריך בשבר כשלשה טרומיטין שא"כ יצא מכלל שבר ונעשה תקיעה (ו"א דאין לחוש אם האריך בשברים קצת ובלבד שלא יאריך יותר מדאי וכן נוהגין) (מרדכי והגהות אשירי פ"ט) וצריך להאריך בתקיעות של תשר"ת יותר מבשל תש"ת ובשל תר"ת ומיהו אם מאריך הרבה בכל תקיעה אין לחוש שאין לה שיעור למעלה וכן בתרועה יכול להאריך בה כמו שירצה וכן אם מוסיף על ג' שברים ועושה ד' או ה' אין לחוש

ו"א ששיעור יבבא ג' טרומיטין ושיעור תרועה כשלשה יבבות שהם ט' טרומיטין ושיעור תקיעה ג"כ תשעה טרומיטין כתרועה ולפי זה אין לחוש אם האריך קצת בשברים וצריך להאריך בתקיעה של תשר"ת כשיעור י"ב טרומיטין ומי שלא האריך בתקיעה כשיעור הזה והאריך בשברים לא קיים המצוה לא כמר ולא כמר: שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצ

וכתבו הרא"ש (ראש השנה לד.א) והר"ן (שם. ד"ה אתקין) שנשאל רבינו האי:

וכי עד שבא רבי אבהו ותיקן שיהיו תוקעין תשר"ת תש"ת תר"ת, לא היו ישראל יוצאים ידי תקיעת שופר?

והשיב כך היה הדבר מימים קדמונים מנהג בכל ישראל מהם עושים תרועה יבבות קלות

ומהם עושים יבבות כבדות שהם שברים ואלו ואלו יוצאים ידי חובתם,

שברים כבדות - תרועות הן,

יבבות קלות - תרועות הן.

והיה הדבר נראה כחלוקה אף על פי שאינה חלוקה ולא היו מטעים אלו את אלו כי

חכמים של הללו מודים דיבבות תרועות הן

וחכמים של הללו מודים כי שברים תרועות הן

וכשבא רבי אבהו ראה לתקן תקנה שיהיו כל ישראל עושים מעשה אחד ולא יראה ביניהם דבר שההדיטות רואים אותו כחלוקה.

והא דאמר אביי בהא ודאי פליגי (לג): לאו פלוגתא ממש קאמר שהיו מטעים אלו את אלו אלא הכי קאמר בהא ודאי פליגי במעשיהם דתנא דידן היה עושה התרועות יבבות ותנא ברא היה עושה אותן שברים כל אחד לפי מנהג הבכי של מקומו אף על פי שאין בזה שום קפידא שהרי שניהם ענין בכי הוא ואין כאן חילוק ענין אלא חילוק מעשה ולפי זה כי אמרינן בדרבי אבהו מספקא ליה אי גנוחי גנח אי ילולי יליל וכן כי אמרינן מספקא ליה דילמא גנח ויליל צריך לומר דלאו ספק ממש קאמר לענין דינא אלא לחילוקי המנהגות קורא ספק ולשון שאינו מדוקדק הוא ודברים אלו כתב הריטב"א בתשובה וכתב על זה ומזה הטעם בתקיעות של סדר התפלה אין עושין בכל ברכה אלא אחד מהסימנים ואילו היתה תקנת רבי אבהו מפני הספק היה לנו לעשות בכל אחת מהן שלשה סימנים שאם לא כן אין בשלשתן אלא אחד שיהיה אמת אבל לפי זה שלשתן אמת ואדם יוצא בכל אחת מהם ולפיכך כדי שלא להטריח על הציבור די לנו באחת מהם וגם כדי שיתברר מתוך כך שכולם אמת ואנו עושים תחלה דברי רבי אבהו ואחר כך דברי תנא ברא ואחר כך דברי תנא דמתני' להעלות בקודש לפתוח בקטן ולסיים בגדול וזה כפתור ופרח עכ"ל

אבל הרמב"ם משמע שאינו סובר כן אלא ספק בעיקר הדין הוא שנסתפק לנו בתרועה היאך היא שכתב בפרק ג' (ה"ב - ג) וזה לשונו:

"תרועה האמורה בתורה נסתפק לנו בה ספק לפי אורך השנים ורוב הגלות ואין אנו יודעים היאך היא אם היא הלילה שמייללין הנשים וכו' נמצא מנין התקיעות שלשים כדי להסתלק מן הספק"

משמע דספק גמור נסתפק לנו לענין הדין וכן נראה שהוא דעת סמ"ג (עשין מב קיח ע"ד) שכתב כי מסופק היה בפירוש ותיבב אם יללה הוא אם גניחה הוא ועושה שניהם ואחר כך צוה שיהיו תוקעים קש"ק כי שמא גניחה הוא וכו' ואחר כך

צוה שיהיו תוקעים קר"ק כי שמא יללה הוא וכו' משמע בהדיא שמחמת ספק שנסתפק לענין הדין תיקן כן וקודם רבי אבהו כל מקום היה נוהג כסברת רב המקום ההוא וכשבא רבי אבהו קיבץ כל הספיקות והתקין שיעשו כדברי כולם כדי

שיצאו כל ישראל ידי חובת תקיעת שופר בלא ספק כלל: בית יוסף אורח חיים סימן תקצ

תתיא

בע"ה כ"א אדר עור"ת לונדון.
שלו וברכה באה"ר לכבוד ידידי וחביבי הרב המאוה"ג סוע"ה אוצר תו"ר מו"ה
ברוך פריעדענבערג שליט"א.

אחדשה"ט באה"ר.

יסלח לי כת"ר על אשר אחרתי הרבה מאד מהשיב על מכתבו היקר והנכבד אשר
כבוד אהובי שמחני בו, כי רבו עלי מאד טרדותי פה עד אשר נדחה מיום אל יום,
בין כה וכה עשיתי מה שהי' אפשר לי להעיר ולעורר את המנהיגים פה ע"ד מצב
אחינו בגלות מצרים, וד' יודע אם אחרי כל ההשתדלות הזאת יהי' הדבר לתועלת.
בשכבר הימים שערתי לפרש המאמר קיים א"א כהת"כ ואפי' עת"ב, עפ"מ שנ"ל
לפרש מאי דאמרי' בפ"ב דביצה בטעם ע"ת מזכור א"י השבת לקדשו זכרתו מאחר
שבא להשכיחו, תוץ מפירש"י דקאי על עונג שבת, די"ל דקאי על קדושת שבת,
מפני ששבת חמירא מיו"ט, ואם שבת ויו"ט שסמוכין זל"ז לא יהי' כל היכר על
החומר של שבת לעומת יו"ט יוכל האדם לטעות להשוות קדושת שבת לקדושת
יו"ט, ויבא לידי חילול שבת במלאכת אוכל נפש המותרים ביו"ט, ויחשוב שבכ"ז
מקדש הוא את השבת כערך היו"ט, והרי אינו משוה אותו ליום חול, ובאמת כשם
שאנו צריכים להבדיל בין קודש לחול כן צריכים אנו להבדיל בין קודש לקודש.
וזאת היא כוונת חז"ל על גדולת חכמתו הקדושה של אברהם אבינו שקיים את
כהת"כ עד שלא נתנה, שלא די שכל מה שתלוי בהבדלה שבין הגדרים היותר
רחוקים זמ"ז כמו בין הקודש ובין החול וה"ה בין הטמא ובין הטהור קיים לשמרם,
אלא שהבחין ג"כ בסדרי המדרגות שבין קודש לקודש, ואבוהון דכולהו הוא ההבדל
שבין קדושת השבת לקדושת יו"ט, להעלות את קדושת השבת למעלה מקדושת
יו"ט, שלפי פירושונו בדברי הגמ' בנוי ע"ז הע"ת.

ומה שהעיר כת"ר על מה שכתבתי, כי «התכונה הפנימית הזאת אינה נשמרת
כ"א ע"י אותה ההדרכה ההיגיונית, הצריכה לשמירתה כו' לכל המצות המעשיות
שבגזירתה שבכתב ושבע"פ, שהלא מסתמא יש מושג רוחני לענין קיום כל התרי"ב
של אברהם אבינו, ולא כפשוטו, ונראה שכבודו רוצה להוליד מזה, שא"כ גם ענין
התכונה הזאת הפנימית, שהוא הגרעין האלקי, ג"כ אין לו יחס כ"א למושג הרוחני
של המצות, אני תמה, הלא על אבן מעמסה זו אנו מצטערים מימי האלכסנדרונים,
שע"י הנצרות אתגלי בהתתייהו' ביחש לקיום האומה וקישורה, ואיך לא יספיק כ"ז
ללמדנו, שעכ"פ איך שהיתה צורת החיים של האבות בכללם, הנה הם מתוארים
בדרך יחושי של דימוי מצבם למצבנו, שאז היו מצד אותו הרעיון האלקי שלהם
מקיימים את הכל כפשוטו, אפילו עירוב תבשילין, דהיינו אפילו אותם הקוים הדקים
שמבדילים בין קודש חמור לקודש קל, שהם יותר נעלמים מאותם שמבדילים בין
קודש לחול, ובין טמא לטהור וכו'. א"כ המוסר היוצא מזה לנו הוא, שיש כח בידינו
לפחת ג"כ את הזיק הפנימי, עד שיתרחב ע"פ תכונתו, וישיב את כל החיים ברוחו
לכל התכונה השלמה, של המצות המעשיות כולן, שהן תולדה נאמנה ע"פ שינויי
המצבים מרוח ד' שעל אבות העולם לפי מעמדם הם, לא רק במושגים רוחניים
אוריים, כ"א בדרכי חיים מלאים ושלמים. אגרות הראיה א, ק"י עמוד קלד